

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Tilskud skal gives med omtanke

Evnen og magten til at yde tilskud til gode formål som eksempelvis den lokale idræt er en drøm for enhver politiker.

Der er heller ingen grund til at anfægte, at kommunernes direkte og indirekte tilskud til foreningslivet i form af aktivitetstilskud, lokaletilskud og drift og anlæg af idrætsfaciliteter er en del af forklaringen på den høje idræts- og foreningsdeltagelse blandt både børn og voksne i Danmark.

Men tilskud, der ikke gives med omtanke, kan blive en utilsigtet hæmsko eller sovepude for udvikling af bedre eller nye løsningsmodeller. Derfor er der grund til at være forsigtig med tilskudsmodellerne til idrætten.

For tiden fører flere idrætsorganisationer kampagne for, at voksenidrætten bør nyde godt af nogle af de samme tilskud og privilegier i forhold til offentlige idrætsfaciliteter som børnene, og man fremviser gerne skrækkesempler på, at foreninger på grund af lokale tilskudsordninger mister tilskud til børnene, hvis andelen af voksne medlemmer stiger.

Det lyder da også umiddelbart tudetoset, men hvis ikke den samlede tilskuds-kage skal øges, er det svært at se, hvordan kommuner skal støtte voksnes idræt mere uden at tage midler fra børn og unge?

Meget tyder på, at voksne idrætsudøvere og foreninger med en høj andel af voksne medlemmer klarer sig fortræffeligt uden at vælge sig i offentlige tilskud, så måske er voksertilskud ikke lige den vigtigste idrætspolitiske kamp? Måske er der tilmed grund til at overveje øget brugerbetaling og færre privilegier til etablerede for-

fortsættes...

Indhold:

- Fortsat røde tal i dansk håndbold
- Kommunale støttekroner når børnene
- Idrættens store tilskudsdilemma
- Idan tilbyder studiejob
- Kalenderen
- Anmeldelse: Civilsamfundets ABC

Foto: Peter Hove Olesen/Profoto

AG København satte ny standard for antal tilskuere til en håndboldkamp ved DM-finalen i maj 2011. Men eventyret er ikke gratis. Underskuddet sidste år på 44,8 mio. kr. er også ny rekord i dansk håndbold.

Dansk håndboldøkonomi kæmper med store røde tal

De første regnskaber tyder på endnu et rekordunderskud i de professionelle ligaklubber i 2010/11, selvom enkelte klubber formår at opnå balance. Dermed vil økonomien i dansk håndbold blive yderligere polariseret.

Af Rasmus K. Storm, Idrættens Analyseinstitut

Dansk klubbåndbold har længe været plaget af økonomiske vanskeligheder. I regnskabsåret 2009/10 ramte klubberne i kvinderne og mændenes ligaer et historisk rekordunderskud på 2,8 mio. kr. i gennemsnit.

Selvom alle regnskaber for 2010/11 endnu ikke er aflagt, tyder meget på, at vi igen vil opleve en negativ rekord alene af den grund, at klubber som fx AG København, Kolding IF, Viborg HK og SK Aarhus kommer ud med meget store røde tal. En gennemgang af 11 af 23 tilgængelige regnskaber viser et gennemsnitligt underskud på 7,4 mio. kr. Selv uden AG Københavns rekordunderskud er klubbernes gennemsnitlige underskud på 3,6 mio. kr.

Dermed forstærkes polariseringen mellem ligaklubber med tilbagevendende store underskud og klubber, som trods økonomiske krisetider formår at sætte tæring efter næring.

AG København sætter ny rekord

AG København sprænger alle rekorder med et underskud på 44,8 mio. kr. efter klubbens effektfulde entré i Håndbold Ligaen. En af årsagerne skal findes i klubbens enorme vækst i personaleomkostninger, herunder spillerlønnings. Udgifterne er steget fra 14,1 mio. kr. til 38,6 mio. kr. Underskuddet dækkes ifølge årsregnskab gennem et tilskud på 45 mio. kr. samt tilførsel af yderligere ansvarlig lånekapital fra det Jesper 'Kasi' Nielsen-kontrollerede firma, Kasi ApS.

Et andet spektakulært driftsresultat finder vi hos Kolding IF, der endnu en gang realiserer et markant underskud på 18 mio. kr., hvilket bringer klubbens egenkapital ned i minus 6,5 mio. kr. Klubben har forøget sin bankgæld og desuden fået tilført ansvarlig lånekapital. Over de seneste fire år har klubben tabt 45 mio. kr. på driften.

I Viborg HK, der ellers i mange år havde en solid økonomi, er det heller ikke lykkedes at vende den negative udvikling,

fortsættes...

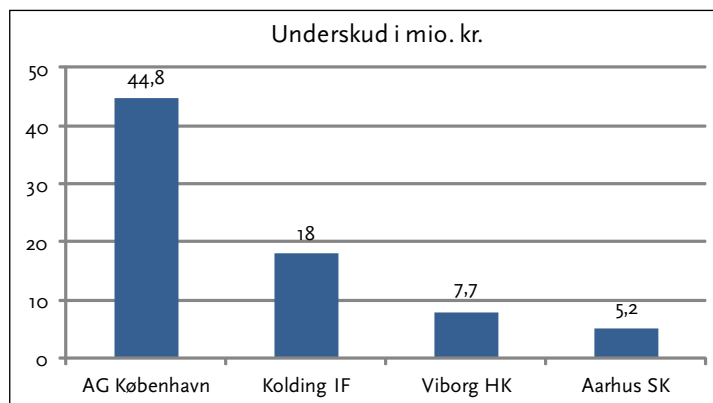
eninger i kommunerne, hvis den samlede mængde idræt og idrætsudøvere skal øges for de samme penge?

Lad os endelig med et sideblik til nyhedsbrevets anden historie om de danske ligahåndboldklubbers fortsatte økonomiske nedtur anvise et sted, hvor kommunerne kan spare betydeligt på tilskudskronerne. Nemlig de skjulte tilskudskroner, der i kraft af hule sponsorater, ekstremt favorable lejeaftaler i kommunale haller og stadionanlæg eller filierier med navneretigheder tjener til at holde bagdelen oppe på de kronisk nødlidende lokale professionelle sportsklubber.

Et godt råd til kommunerne skal lyde at droppe disse evige redningsaktioner og i stedet forlange en ordentlig markedspris for faciliteterne. Stop det kommunale kapløb om at hælde de mest opfindsomme direkte eller indirekte tilskud ned i topklubbernes pengeklubber. Al empiri siger, at pengeklubberne er tom igen til næste år i topsportens evige våbenkapløb, så hvorfor konkurrere på at hælde kommunale tilskud ned i bundløse huller?

Dette skrevet i håbet om, at dette nyhedsbrev kan blive et godt tilskud til debatten om de bedste kommunale støtte-modeller i fremtiden.

De foreløbig største underskud i 2010-11 blandt ligaklubber

De første regnskabsresultater dokumenterer store tab i fire ligaklubber. Samlet havde de fire klubber et underskud på små 76 mio. kr. i seneste regnskabsår, 2010-11.

og klubben med både et dame- og et herrehold i toppen af dansk håndbold ender efter en nedgang i bl.a. sponsorindtægterne med et underskud på 7,7 mio. kr. efter skat. Klubben har slanket organisationen og reduceret betydeligt i personaleudgifterne, men ikke nok til at forhindre, at egenkapitalen igen må holde for. Over de seneste tre år har klubben således tabt lidt over 28 mio. kr.

Historien om SK Aarhus ligger i forlængelse af de værste eksempler i dansk håndbold. Selvom klubben lader til at overleve en truende konkurs, realiseres et underskud efter skat på 5,2 mio. kr. Hertil kommer, at klubben har en negativ egenkapital på 9,4 mio. kr. Det er vanskeligt at se, hvordan klubben på kort sigt skal indfri sin gæld, medmindre den eftergives. Det skete også sidste år, hvor mere end 9 mio. kr. blev afskrevet af kreditorerne.

Også i Aalborg DH fortsætter de økonomiske problemer. Klubben realiserer igen et millionunderskud, denne gang på 3,4 mio. kr. efter skat. Af yderligere underskudsgivende klubber blandt de, der til dato har aflagt regnskab, finder vi Mors-Thy og nedrykkerne fra Fredericia Håndbold med underskud på henholdsvis 300.000 og 700.000 kr. efter skat.

De økonomiske dukse

Men nogle klubber synes at have fundet en vis balance.

Som sædvanlig fremstår Skjern Håndbold A/S som en af dansk håndbold dukse med et mindre overskud 65.000 kr. efter skat og en omsætning på 18,6 mio. kr. I de 12 sæsoner, Skjern har spillet i ligaen, har klubben kun haft underskud i én sæson.

I Randers HK har man ligeledes fundet balancen og kommer for sjette år i træk ud med overskud. I alt 386.841 kr. efter skat lyder det på efter en omsætningsmæssig fremgang fra 17,8 mio. kr. i 2009/10 til 18,9 mio. kr. i 2010/11.

Bjerringbro-Silkeborg (BSV) kommer li-

geledes ud med overskud på godt 750.000 kr. efter skat baseret på en let forøgelse af omsætningen set i forhold til sidste år. Selvom klubben i omsætning ikke kan måle sig med AG København, er klubben alligevel – især med den kendte 'Dyner-Larsen' som ny mæcen – et seriøst bud på et hold, der fortsat vil blande sig i den absolutte top af dansk håndbold. Også Team Nordsjælland realiserer et mindre overskud på 32.000 kr.

Hvordan opnås balance?

Eksemplerne fra Skjern, Randers, BSV og Nordsjælland viser, at det rent faktisk kan lade sig gøre at køre en dansk håndboldklub i nogenlunde balance. Tilmed også kombineret med gode sportslige resultater. Alle de nævnte klubber blandede sig i medaljekampen i sidste sæson.

Spørgsmålet er selvsagt, om dette vil blive en tendens for fremtiden. Indtil videre lader det til, at de mest økonomisk underdrejede klubber humper sig igennem, men med betydelig opbakning fra lokale mæcener eller velvillige kreditorer. Denne støtte synes at øge forskellen mellem klubber, der realiserer virkelig store underskud, og klubber, der trods alt sætter tæring efter næring.

Man kan diskutere om dette er rimeligt ud fra et sportsligt synspunkt. Ganske vist kan man ikke forhindre velvillige og kapitalstærke aktører i at bruge deres egne penge på sport. Men er det hensigtsmæssigt for dansk håndbold som helhed, at afstanden mellem de klubber, der balancerer bøggerne, og de øvrige synes at blive større? Og er det sundt, at nogle klubber gang på gang skal reddes i sidste øjeblik til ugunst for ligaernes image og usikkerhed for spillernes lønindtægter?

Indtil videre bliver problemet opfattet som klubbernes eget ansvar af DHF og Divisionsforeningen. Spørgsmålet er imidlertid, om det vil løse problemerne. Ikke meget tyder på det.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Foto: Valentina Jori

Krav til intensitet i fysisk aktivitet

Sundhedsstyrelsen har præsenteret sine nye anbefalinger for fysisk aktivitet, som tager afsæt i de allerede eksisterende anbefalinger om 30 minutters aktivitet om dagen for voksne og 60 minutter for børn.

De nye anbefalinger er skærpet på to områder. For det første skal intensiteten op. Hvor Sundhedsstyrelsen tidligere anbefalede 30 og 60 minutters fysisk aktivitet af moderat intensitet, skal intensiteten øges til at være moderat til høj.

For det andet skal den fysiske aktivitet være minimum ti minutter ad gangen for at tælle med i det daglige regnskab. De små ekstra aktiviteter som fx at tage trappen frem for elevatoren tæller dermed ikke med.

De nye anbefalinger kommer i sammenhæng med udgivelsen 'Fysisk aktivitet – håndbog om forebyggelse og behandling', som følger op på Sundhedsstyrelsens tilsvarende udgivelse fra 2004. Udgivelsen præsenterer de nye anbefalinger og den nyeste viden om fysisk aktivitet som både forebyggelse og behandling.

Foto: CCPA

Idrætsprojekt i Irak får dansk støtte

Når de danske gymnasieelever i 2012 trækker i arbejdstøjet for Operation Dagsværk skal pengene gå til demokratisk udvikling gennem opbygningen af civilsamfundet i Irak.

Med afsæt i fodboldskoler, uddannelse af frivillige trænere og ledere samt opstart af foreninger skal projektet 'Grassroots' skabe positive forandringer og uddanne unge til demokratiske samfundsborgere, der på sigt kan tage del i opbygningen af et mere demokratisk og fredelig Irak.

Bag projektet står organisationen Cross Cultures Project Association (CCPA), der har base i Danmark, og som siden 1999 har arbejdet med idrætten som omdrejningspunkt for at skabe større fællesskab og bygge bro mellem folk i konfliktområder.

Udgangspunktet for projektet er et Irak, hvor mange børn og unge ikke husker en tid uden krig og konflikt i landet, og hvor næsten halvdelen af befolkningen er under 20 år. Gennem træner- og lederuddannelser til foreningslivet skal de unge få mulighed for at deltage aktivt i civilsamfundet og udvikle det.

Eventsatsning på lavere blus

Den danske 'handlingsplan for at tiltrække internationale idrætsbegivenheder' til i alt 260 mio. kr., som udløb ved udgangen af 2011, fortsætter i de kommende to år for reduceret kraft.

Lige før jul offentliggjorde Kulturminister Uffe Elbæk (R) den konkrete udmøntning af den fortsatte satsning på at hverve og afvikle internationale idrætsbegivenheder i Danmark. I hvert af de kommende to år, 2012-2013, vil Sport Event Denmark takket være midler fra Kulturministeriet, en finanslovsbevilling samt DIF fortsat have 25 mio. kr. at investere i at tiltrække internationale idrætsbegivenheder.

I 2008-2011 havde Sport Event Denmark 45 mio. kr. om året som led i VK-regeringens handlingsplan.

"Vi har i Danmark haft stor succes med at tiltrække og afvikle internationale idrætsbegivenheder. Jeg lægger stor vægt på, at vi også i fremtiden kan tiltrække de største og mest spændende idrætsbegivenheder. Sport Event Denmark er med sin støtte til de nationale idrætsforbund og kommunerne en central brik i det spil, og derfor glæder det mig, at vi nu sikrer, at Sport Event Denmark kan fortsætte sit arbejde de næste to år," siger Uffe Elbæk i en pressemeddelelse.

Foto: Colourbox

Børn og unge er ifølge Folkeoplysningsloven tiltænkt hovedparten af den offentlige støtte til foreningslivet, og Frivillighedsundersøgelsen viser, at det også er, hvor den er mest tiltrængt.

Kommunernes støttekroner når ud til børnene

Kommunernes tilskud til idrætslivet når ud til børnene helt efter hensigten i Folkeoplysningsloven. Foreninger med mange børn har mere behov for offentlige tilskud end foreninger med mange voksne.

Af Ditte Toft og Trygve Buch Laub, Idrættens Analyseinstitut

Offentlige tilskud fylder forholdsvis mere i budgetterne i idrætsforeningerne med mange børn blandt medlemmerne end hos gennemsnittet af danske idrætsforeninger.

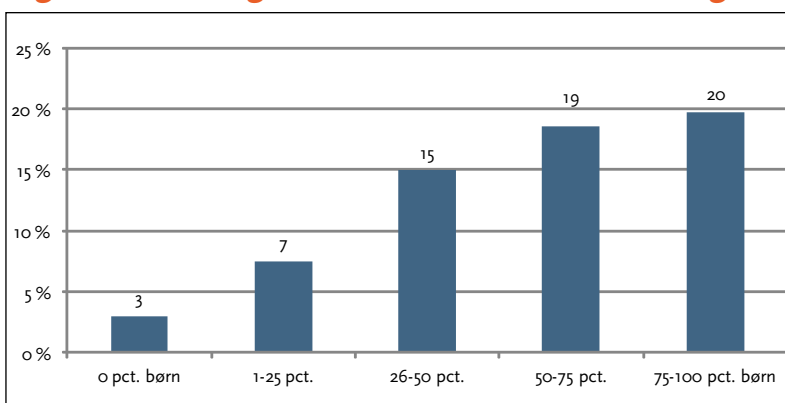
At det forholder sig sådan, fremgår af en analyse af Frivillighedsundersøgelsen, som Idan og Syddansk Universitet har gennemført blandt idrætsforeninger under Danmarks Idræts-Forbund (DIF) med støtte fra Tuborgfondet.

De offentlige tilskuds relativt større

betydning for børnerige idrætsforeningers økonomi tyder på, at den kommunale støtte til idrætsforeningerne rammer rigtigt i forhold til de politiske prioriteringer, der blandt andet kommer til udtryk i Folkeoplysningsloven: Loven prioriterer børnene foran de voksne i forhold til eksempelvis krav om medlems- eller aktivitetsstøtte til børn og unge under 25 år og i forhold til fordelingen af kommunale lokaler til idrætsaktivitet.

Frivillighedsundersøgelsen viser også, at de danske idrætsforeninger helt generelt fortsættes...

Figur 1: Foreninger med børn får mest offentlig støtte

De offentlige tilskuds andel af de samlede indtægter i foreningerne i forhold til andelen af børn blandt medlemmerne.

Foto: Søren Cosmus/Flickr

Volleyballforbund taber retssag

Da Team Danmark i efteråret 2009 vedtog en omfattende sparerunde og skar i støtten til Dansk Volleyball Forbunds eliteudviklingsprojekt, var det i overensstemmelse med Lov om Eliteidræt.

Sådan lød afgørelsen i Østre Landsret den 22. december 2011, hvor Dansk Volleyball Forbund havde stævnet Team Danmark for i alt 828.365 kr., som forbundet mente, det var berettiget til som støtte til året 2010 som en del den samarbejdsaf-tale, der var indgået mellem de to parter.

Sagen er principiel, da den fastslår, hvilke beføjelser og muligheder Team Danmarks bestyrelse, som tager beslutning om uddeling af Team Danmarks midler til eliteidrætten, har for at prioritere organisationens ressourcer.

Team Danmarks sparerunde kom i 2009 efter, at de samlede indtægter i organisationen ikke var vokset, og det bl.a. var blevet dyrere at opnå internationale resultater inden for eliteidrætten. Team Danmark valgte at prioritere de støtteberettigede idrætter og vurderede, at det ikke ville være muligt at få den danske volleyballelite op i international topklasse inden for en overskuelig tidshorisont, hvorfor specialforbundet blev nedprioriteret.

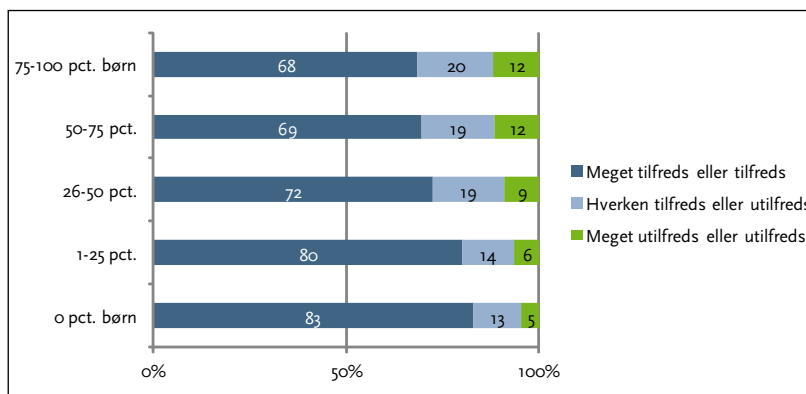
Idræt i udsatte boligområder

9. februar 2012: Resultaterne af undersøgelsen 'Idræt i udsatte boligområder' ligger klar, og Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) på Syddansk Universitet og rådgivningsfirmaet Metopos offentliggør resultaterne på en konference på Syddansk Universitet den 9. februar 2012.

På konferencen vil Bjarne Ibsen fra CISC og Anne-Mette Boye fra Metopos fortælle om undersøgelsen og resultaterne, og aktører fra de undersøgte boligområder får efterfølgende mulighed for bl.a. med små oplæg at belyse nogle af de undersøgte idrætsfaciliteter nærmere og kommentere på undersøgelsens forslag. Desuden lægger konferencen op til debat mellem boligorganisationer, kommuner og idrætsorganisationer om undersøgelsens resultater og perspektiver.

Deltagelse i konferencen er gratis, men tilmelding er påkrævet. Læs mere om konferencen og programmet på sdu.dk.

Figur 2: Voksenforeninger er mere tilfredse med økonomien

Foreningernes tilfredshed med den generelle økonomi i forhold til andelen af børn blandt medlemmerne.

er tilfredse med deres økonomi. Andre forhold som fx hvervning af frivillige, medlemmer og adgang til faciliteter fylder mere på foreningernes liste over bekymringer end den generelle økonomi. Men undersøgelsens data afslører alligevel, at idrætsforeninger med en stor andel af børn ikke alene er dem, hvor de offentlige tilskud udgør den relativt største del af indtægterne i forhold til gennemsnittet (se figur 1), men også at de børnerige foreninger generelt er mindst tilfredse med deres økonomi (se figur 2).

Overordnet ser det derfor ud til, at den offentlige støtte til foreningslivet rammer, hvor den er tiltænkt, men også hvor den er mest tiltrængt i idrætsforeningerne.

Kampsportsforeninger mest afhængige

Frivillighedsundersøgelsen viser, at de direkte offentlige tilskud generelt ikke vejer tungt i idrætsforeningernes kasse. I gennemsnit udgør de offentlige tilskud kun 13 pct. af de samlede indtægter for foreningerne. Kun i 3 pct. af foreningerne udgør de offentlige tilskud mere end 50 pct. af indtægterne. I modsætning hertil kommer hele 60 pct. af indtægterne i gennemsnit fra medlemskontingenter og -betalinger, mens de resterende indtægter kommer fra sponsorer, tilskuere, arrangementer osv. Idrætsforeninger er altså generelt gode til selv at skaffe midler til deres aktiviteter.

Tendensen til, at børnerige foreninger får mest i offentlige tilskud, betyder, at traditionelt børnerige idrætter som fodbold, håndbold, svømning og gymnastik også modtager over gennemsnittet i offentlige tilskud.

Men det er i særlig grad en række kampsportsidrætter, der også har mange børnemedlemmer, der topper listen over, hvor meget den offentlige støtte fylder i budgetterne blandt DIF's mange idrætter. Fx ligger foreningerne i Dansk Judo og Ju-Jitsu Union i toppen med offentlige tilskud, som udgør 30 pct. af indtægterne,

efterfulgt af Dansk Karate Forbund (27 pct.) og Dansk Bokse-Union (25 pct.), Danmarks Brydeforbund (24 pct.) og Dansk Taekwondo Forbund (23 pct.).

Ud over kampsportsidrætterne fylder de offentlige tilskud også meget i Dansk Ride Forbunds foreningers økonomi (25 pct.).

Faciliteter vigtigere end aktivitetstilskud

Dog kan de offentlige tilskud til idrætsforeningerne ikke kun aflæses i foreningernes budgetter. De direkte tilskud til foreningerne, som er angivet i Frivillighedsundersøgelsen, dækker primært over medlems- og aktivitetstilskud til børnene i foreningerne samt tilskud til leje af private faciliteter. Denne direkte støtte fra kommunerne til idrætsforeningerne udgør ifølge KL's regnskabstal samlet set ca. 300 mio. kr. i aktivitetsstilskud og ca. 600 mio. kr. i lokaletilskud til foreningers egne og lejede lokaler hvert år.

Den allerstørste støtte til landets idrætsforeninger er dog de offentlige idrætsfaciliteter, som kommunerne hvert år stiller mere eller mindre gratis til rådighed for foreningslivet. Denne ydelse kan ikke aflæses direkte i foreningernes regnskaber, men et kig på Frivillighedsundersøgelsens data om idrætsforeningernes brug af faciliteter viser, at det i stor udstrækning er idrætter med mange børn, der benytter kommunale faciliteter, som kommunen stiller gratis eller næsten gratis til rådighed. Kommunerne bruger ifølge KL's tal ca. 2 mia. kr. hvert år på drift af kommunale anlæg, hvoraf hovedparten er til idræt.

De indirekte offentlige tilskud rammer derfor også som tiltænkt i lovgivningen, når børn og unge er prioriteret og udgør den største brugergruppe.

Stærke voksenforeninger

Den politiske prioritering af børnene i idrætslivet åbner for en debat om, hvorvidt foreninger med mange voksne medlem-

fortsættes...

Sport2Go-konference i Aalborg

8. februar 2012: DGI Nordjylland og Aalborg Kommune indbyder til evalueringskonference om projektet Sport2Go i DGI-Huset Nordkraft i Aalborg den 8. februar kl. 9.30-15.00.

Konferencen præsenterer projektet Sport2Go og uddyber samtidig pointer fra evalueringen af projektet, der har engageret 1.300 unge siden opstarten i efteråret 2010.

Desuden går konferencen tæt på de involverede i projektet, dvs. de aktive, de deltagende foreninger, instruktørerne og forældrene. Til sidst belyser repræsentanter fra andre byer i landet, hvordan projektet kan udvides, så unge i flere byer kan tilbydes Sport2Go.

DGI Nordjylland står for projektet Sport2Go, hvor unge i alderen 12-25 år kan deltage i fleksible og varierede idræts tilbud ved at købe et Sport2Go-pas til 250 kr. for 12 ugers fri træning inden for en række forskellige idrætter. Projektet er et af breddeidrætskommunen Aalborg Kommunes projekter.

Læs mere om programmet og tilmelding på dgi.dk.

Det frivillige overskud

23. januar 2012: Under overskriften 'Det frivillige overskud' inviterer Danmarks Idræts-Forbund (DIF) til udviklingskonference i Idrættens Hus i Brøndby.

På konferencen præsenterer analytiker hos Idan, Trygve Laub, resultaterne af den store undersøgelse af frivillighed i idrætsforeninger, som blev gennemført for DIF i 2011. Resultaterne løfter sløret for, hvordan frivilligheden har det i de danske idrætsforeninger, og hvorfor nogle foreninger tilsyneladende har det lettere ved at rekruttere frivillige end andre.

På baggrund af Frivillighedsundersøgelsen iværksætter DIF en række initiativer, der skal styrke de frivilliges vilkår. Formand for DIF, Niels Nygaard præsenterer initiativerne og uddyber, hvilke krav det stiller til specialforbund og kommuner, hvis initiativerne skal lykkes.

Derudover bliver der mulighed for at vælge mellem en række parallelsessioner, og dagen rundes af med en politisk spørgetime, der skal belyse, hvor Folketingets partier står idrætspolitisk efter valget i efteråret 2011.

Læs mere om DIF's udviklingskonference 'Det frivillige overskud' på event.dif.dk/udviklingskonference2012.

mer har det hårdere, fordi de ikke nyder godt af offentlige tilskud i samme udstrækning som foreninger med mange børn.

Tallene fra Frivillighedsundersøgelsen tyder ikke på det. Tværtimod viser tallene, at foreninger med en stor andel af voksne medlemmer, og hvor de offentlige tilskud som følge heraf udgør en lille del af indtægterne, typisk er mere tilfredse med den generelle økonomi i deres forening end foreninger med mange børn (figur 2). Samtidig forventer foreninger med mange voksne i mindre grad, at de vil blive mere afhængige af den offentlige støtte i fremtiden. Under 20 pct. af foreningerne uden børn forventer i modsætning til ca. 40 pct. af foreninger med over 50 pct. børn, at de fremover vil være mere afhængige af offentlige tilskud.

Derudover er der tilsyneladende en række andre fordele forbundet med at have ekstra voksenressourcer i foreningerne. Eksempelvis oplever foreninger med mange voksne større tilfredshed med evnen til at

skabe egenindtægter, ligesom de er bedre til at skabe fleksible idræts tilbud til medlemmerne. Sidst, men ikke mindst har de nemmere ved at skaffe frivillige.

Her viser beregninger fra 'Danskeres motions- og sportsvaner 2007', at blandt forældre, som selv er medlem af en forening og har børn i en idrætsforening, er 35 pct. frivillige, mens det samme kun gælder for 9 pct. af forældre, som ikke selv dyrker foreningsidræt. Med frivillighed som en af de helt centrale bekymringer for foreningerne er det i sig selv et potentielt incitament til at få flere voksne engageret i foreningerne, selvom der ikke følger en pose kommunale tilskuds penge med deres indmeldelse.

Tallene synes derfor ikke at tale for, at de offentlige tilskud målrettet børnene udgør et problem for foreninger med mange voksne. Det er måske snarere et udtryk for, at de direkte offentlige tilskud spiller en mindre rolle for mange foreninger.

Kommunale tilskud til idrætsforeningerne

Fordelingen af de kommunale støttekroner tager, som omtalt i artiklen 'Kommunernes støttekroner når ud til børnene', afsæt i Folkeoplysningsloven. I praksis forvaltes loven på idrætsområdet gennem aktivitetstilskud og lokaleanvisning/-tilskud, hvor det er politisk bestemt, at børn og unge under 25 år skal prioriteres.

Aktivitetstilskud

Loven foreskriver, at en kommune skal yde tilskud til aktiviteter for børn og unge under 25 år (§15). Samtidig kan en kommune yde tilskud til aktiviteter for voksne over 25 år (§16), og nogle kommuner bruger denne mulighed til fx at give støtte til senioraktiviteter.

Lokaleanvisning og -tilskud

Lokaler og anlæg, herunder også udendørsfaciliteter, til idrætsaktivitet forvaltes på to måder: Gennem lokaleanvisning og lokaletilskud.

Ved lokaleanvisning anviser kommunen egnede, ledige lokaler til foreningerne. Anviste lokaler og anlæg fra kommunen stilles vederlagsfrit til rådighed med det fornødne udstyr. De anviste lokaler anvises i prioriteret rækkefølge – først til aktiviteter for børn og unge, dernæst til folkeoplysende voksenundervisning og til sidst til aktiviteter for voksne.

Derudover yder kommunerne lokaletilskud. Kommunerne er ifølge Folkeoplysningsloven forpligtede til at yde tilskud på mindst 65 pct. af driftsudgifterne til lokaler, der ejes eller lejes

af foreninger med aktiviteter for børn og unge under 25 år (§25).

Hvis en forening har deltagere/medlemmer over 25 år, kan den enkelte kommune vælge at nedsætte tilskuddet forholdsmæssigt i forhold til de voksnes (over 25 år) andel af deltagerne (§25 stk. 3). I særlige tilfælde kan denne regel, hvis der er kommet flere voksne til en forening end børn, betyde, at foreningen får mindre støtte på trods af, at der i antal er kommet flere børn til. Reglen letter dog også en lang række foreninger for et stort registreringsarbejde, da de ved denne beregningsform kan nøjes med at angive antallet af medlemmer over og under 25 år til kommunen.

Offentlige lokaler og anlæg skal som udgangspunkt anvises gratis, men en kommune kan beslutte at opkræve et gebyr. Indtægten fra gebyret skal bruges til supplerende lokaletilskud til foreningslivet, dvs. tilskud ud over det loven kræver (§ 22, stk. 4).

Som med aktivitetstilskuddet kan kommunerne også at give lokalstøtte til voksne over 25 år (§ 25 stk. 5), om end de ikke forpligtede til det. En lang række danske kommuner vælger at yde tilskud ud over deres forpligtelse og giver bl.a. lokalstøtte til aktive over 25 år. I en del kommuner kan alle foreninger helt gratis benytte såvel selvejende som kommunale faciliteter.

Hent hele Folkeoplysningsloven på retsinformation.dk.

Idrættens største udfordringer II

I dagene 30.-31. maj inviterer Idrættens Analyseinstitut for anden gang den danske idrætssektor til en ambitiøs konference i Vejen Idrætscenter med fokus på en lang række af idrættens største udfordringer. Efter succesen i 2011 med næsten 300 deltagere fra idrætsorganisationer, kommuner og andre aktører med relation til idrætten gentager Idan denne gang arrangementet i en udvidet form.

Foruden de to ordinære konferencedage supplerer Idan den 1. juni i samarbejde med Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet, Vejen Idrætscenter og LSP Resolve programmet med en række ekstra, mindre workshops om blandt andet idræt for udsatte grupper og Vejen Idrætscenters forretningsmodel og organisation.

Den 2. juni forventer Idan desuden i samarbejde med DIF at afholde en konference målrettet lokale idrætsforeninger om hvervning af frivillige og medlemmer i foreningerne som afrunding på Frivillighedsundersøgelsen.

Det færdige program følger til februar. Reservér datoerne allerede nu.

Idan tilbyder studiejob

Idrættens Analyseinstitut søger en studentermedhjælp med økonomisk og analytisk indsigt og idrætspolitisk interesse til at assistere os 8-12 timer/ugentligt.

Foruden det ledige studiejob har Idrættens Analyseinstitut evt. mulighed for at tage en praktikant fra en videregående samfundsvidenskabelig uddannelse el. lign. i foråret.

Studentermedhjælpens arbejdsopgaver vil først og fremmest bestå i at bidrage med research på forskellige analyseopgaver, hvoraf en del vil handle om analyser af regnskaber og behandling af økonomiske nøgletal og større kvantitative datasæt.

Foruden økonomisk indsigt vil det være en fordel, hvis ansøgeren har en generel interesse i idrætspolitik og kendskab til Idrættens Analyseinstitut og Play the Games idrætspolitiske arbejdsområder. Ansøgeren skal desuden have gode sprogkunderskaber og være i stand til at formulere sig på skrift i et flydende og korrekt sprog.

Ansøgningsfrist: 22. januar 2012. Læs mere om jobbet på idan.dk.

Kommunerne efterlyser metoder til at skabe plads til voksne idrætsaktive uden at forringe børn og unges vilkår i idrætten.

Idrættens store tilskudsdilemma

Kommentar: Kommunerne leder efter nye veje til både at sikre børn og unge et godt foreningsmiljø og skabe attraktive tilbud og faciliteter til de voksne. Foreningernes forventninger om tilskud gør ikke altid opgaven let.

*Af Henrik H. Brandt,
direktør i
Idrættens Analyseinstitut*

De senere års store forandringer i det hjemlige idrætsbillede får et af den danske idrætsmodels dilemmaer til at træde tydeligt frem.

Antallet af voksne idrætsudøvere er i stigning, befolkningen efterspørger fleksibel adgang til idræt, og såvel idrætsorganisationer som kommuner har af idrætspolitiske og sundhedsmæssige grunde optrappet jagten på at få nye målgrupper til at dyrke mere idræt og motion.

Men lovgivningen og mange lokale tilskudsmodeller tager først og fremmest sigte på at styrke børn og unges idrætsdeltagelse. Derfor oplever nogle kommuner og foreninger, at den danske idrætsmodel kan være en hæmsko for at få nye målgrupper med i idrætten.

Ingen ønsker at forringe børn og unges foreningsdeltagelse og favorable adgang til offentlige idrætsfaciliteter, men samtidig ønsker man at få nye kunder i butikken og tilfredsstillende nye gruppers behov. Hvordan

er det muligt, hvis støttemodellerne i praksis gør enhver ny idrætsinvestering udgiftsdrivende for kommunen og forhindrer nye penge i at komme ind i systemet?

Senest kunne man i Danmarks Idræts-Forbunds idrætspolitiske nyhedsbrev, DIF Opinion, læse, at visse kommuners forvaltning af folkeoplysningslovens mulighed for at reducere foreningers tilskud, når andelen af medlemmer over 25 år stiger, opleves som en hæmsko for foreningernes motivation for at hverve voksne medlemmer.

Dilemmaet er naturligvis reelt nok, men umuligt at løse uden at tage penge fra børn og unge, medmindre man øger idrættens bevillinger. Og som artiklen 'Kommunernes støttekroner når ud til børnene' i dette nyhedsbrev dokumenterer, er øgede tilskud til voksenidrætten i form af direkte aktivitetstilskud eller ændrede lokaletilskudsregler ikke nødvendigvis den mest rationelle måde at stimulere de voksnes indtog i idrætten på.

Data fra Frivillighedsundersøgelsen blandt alle DIF's medlemsforeninger viser entydigt, at det først og fremmest er børnerige foreninger, der modtager den offentlige støtte, men også at disse foreninger i

fortsættes...

Idræt og velfærdspolitik

Forum for Idræt, Historie og Samfunds udgivelsesrække 'Forum for Idræt' sætter i et nyt nummer fokus på idrætten og velfærdspolitikken.

Udgivelsen går tæt på den organiserede idræt som redskab til velfærd på bl.a. det sundhedspolitiske og socialpolitiske område. Det sker med de historiske briller på, men også nutidens projektkultur og byplanlægning bliver belyst.

Der er bidrag fra bl.a. Else Trangbæk, Laila Ottesen, Lone Friis Thing og Annette Michelsen La Cour, alle fra Institut for Idræt ved Københavns Universitet, men der er også blevet plads til bidrag fra andre skandinaviske lande med Johan R. Norberg fra Malmö Högskola i Sverige og Nils Asle Bergsgard fra International Research Institute of Stavanger i Norge.

Ditte Toft

Idræt og velfærdspolitik

Forum for Idræt, Historie og Samfund
Syddansk Universitetsforlag

135 sider

Pris kr. 198,00

Sportsernæring

Når der skal præsteres i sportens verden, spiller den rette ernæring en rolle. Bogen beskriver de grundlæggende principper inden for trænings- og ernæringsfysiologien, ligesom den uddyber, hvad man bør indtage før, under og efter træning og konkurrence. Samtidig ser bogen på mere specialiserede områder inden for idræts- og ernæringsområdet, herunder vægtøgning og vægttab i bestemte idrætsgrene.

Bogen henvender sig i særlig grad til studerende på idrætsuddannelsen, på ernæring og sundhed samt til andre, der har behov for specialviden på området for sportsernæring.

Ditte Toft

Sportsernæring

Lasse Kristiansen og Rikke Larsen (red.)
Munksgaard

310 sider

Pris kr. 378,00

praksis har mest brug for offentlig støtte. Foreninger med en høj andel af voksne har typisk en bedre økonomi og lettere ved at rekruttere frivillige end foreninger med mange børn. Dette forhold burde i sig selv motivere foreningerne til at udvikle bedre og flere tilbud til de voksne danskere.

Lysten og ikke pengene driver værker

Tilskudsregler og lokaleordninger er vidt forskellige i landets 98 kommuner. Umidledbart er der ingen entydig model for de optimale støtteregler, fordi demografi, ejerforhold og foreningslivets sammensætning varierer fra lokalområde til lokalområde.

Men hvad man kan sige med relativ sikkerhed er, at foreningslivet i Danmark generelt har en sund økonomi. Foreningslivet har en fortræffelig evne til selv at skaffe indtægter – offentlige tilskud eller ej. Med en grov generalisering er det mere lyst og idrætsligt engagement end kommunale tilskudsmodeller, der driver værket.

Samtidig dokumenterer eksempelvis undersøgelsen 'Danskernes motions- og sportsvaner 2007' og den kommercielle fitness-sektors fremmarch, at de kommunale tilskudsmodeller eller prislappen på kontingentet ikke er den mest afgørende faktor for, om voksne danskere dyrker idræt eller ej.

Dårlig økonomi i foreningerne eller manglende økonomisk formåen til at dyrke idræt blandt borgerne er et begrænset problem i Danmark. Så hvorfor har vi en selvforståelse af, at kommunen pr. automatik skal levere gratis eller billige idrætsanlæg og subventionere foreninger og idrætsaktive – og at enhver form for brugerbetaling på idrætsområdet er et overgreb mod folkesundheden og det frie foreningsliv?

Nogle er mere lige end andre

Folkeoplysningsloven og de årlige kommunale udgifter på godt og vel 3,6 mia. kr. til aktivitetstilskud, lokaletilskud og drift af kommunale idrætsfaciliteter mv. skaber et dynamisk dansk foreningsliv, men man overser ofte, at trods alle lighedsidealere i kommunernes støttemodeller rummer også den nuværende model store uligheder i, hvem der nyder godt af den kommunale velvilje: Visse idrætsgrene, ét køn (gæt hvilket), visse foreninger, visse lokalområder og visse faciliteter er mere på den grønne gren end andre i forhold til de kommunale støtte kroner og adgang til offentlige idrætsfaciliteter.

I kommunerne fornemmer man en frustration over, at lovgivning og begrænsninger i kommunernes handlefrihed i forhold til en mere markedsorienteret eller

Foto: Basleer Tome/Flickr

Kommunale tilskud er ikke en afgørende faktor, når voksne dyrker idræt.

eksperimenterende drift af idrætsfaciliteter vanskeliggør den udvikling og opgradering af faciliteter og den omstilling til nye målgrupper på idrætsområdet, som mange kommuner ønsker.

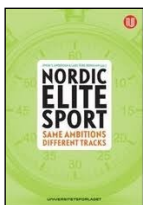
Frygt for besparelser

I en sparetid kan man sagtens forstå, hvis idrætslivet ønsker at fastholde folkeoplysningslovens bestemmelse om, at offentlige anlæg skal stilles gratis (eller næsten gratis) til rådighed for foreningerne, og man kan også forstå, at foreningslivet i mange kommuner ikke vil give slip på lokale ordninger med fuld eller favorabel refusion af foreningernes udgifter til leje af selvejende faciliteter. Risikoen er jo, at besparelserne forsvinder ned i det store sorte hul.

Omvendt har kommunerne ringe mulighed for at udvikle faciliteterne og kapaciteten i den hast, som idrætsudviklingen tilsiger, hvis de ikke får større handlefrihed i forhold til brugerbetaling og tilskudsmodeller. Kommunerne har af konkurrence-retslige grunde ikke altid mulighed for at imødegå mange unges og voksnes færd mod kommercielle idrætsudbydere, hvis ikke visse dele af den kommunale facilitetsmasse ligeledes kan udvikles og drives på markedsvilkår.

Med andre ord er maksimale tilskud og velerhvervede rettigheder til foreningerne ikke nødvendigvis til det samlede foreningslivs bedste. Man skal naturligvis fare med lempe, før man radikalt ændrer på idrættens vilkår i kommunerne, og først og fremmest skal man skaffe den fornødne viden om eksempelvis effekten af forskellige tilskudsmodeller, lokaleordninger, incitamentsstrukturer og driftsformer i faciliteterne.

Kun sådan bliver det muligt at løse idrættens for tiden største dilemma: Hvordan kan man inden for den nuværende økonomiske ramme bevare den ekstremt høje foreningsdeltagelse for børn og unge og samtidig skabe plads og attraktive rammer for nye voksne målgrupper?

Nordic Elite Sport

På hvilke områder ligner de nordiske landes arbejde med elitesport hinanden, og hvor adskiller de forskellige landes tilgange på området sig fra hinanden? Feltet for elitesport i de nordiske lande har i mindre grad været belyst videnskabeligt. Derfor forsøger den nye udgivelse 'Nordic Elite Sport' at besvare nogle af spørgsmålene omkring eliteidrættens organisering i Norden.

14 forskere fra Norge, Sverige, Finland og Danmark går tæt på nogle af strukturerne og metoderne, der bliver brugt i de forskellige landes arbejde med elitesporten, herunder hvordan elitesportens udvikling har været i forhold til den brede idrætsbevægelse i landene, og hvordan landene har håndteret tidligere og nuværende udfordringer på elitesportsområdet.

De norske professorer Svein S. Andersen og Lars Tore Ronglan redigerer udgivelsen, hvor historikeren Aage Hoffmann, Klaus Nielsen fra Birkbeck College, Jørn Hansen fra Syddansk Universitet og Rasmus K. Storm fra Idan står for de danske bidrag. De belyser emner som genopblomstringen af dansk banecykling og institutionaliseringen af Team Danmark.

Ditte Toft

Nordic Elite Sport

Svein S. Andersen og Lars Tore Ronglan

(red.)

Universitetsforlaget

305 sider

Pris kr. 350,00

Nyhedsbrevet Overblik
Nummer 45 - 16. januar 2012

Udgiver:
Idrættens Analyseinstitut
Kanonbådsvej 12A
1437 København K

Telefon: 3266 1030
E-mail: idan@idan.dk
Hjemmeside: www.idan.dk

Redaktion:
Søren Bang, redaktør
soeren.bang@idan.dk

Ditte Toft, journalist
ditte.toft@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
henrik.brandt@idan.dk

Debatbog eller grundbog?

Anmeldelse: 'Civilsamfundets ABC – Fonde og foreninger i krydsfeltet mellem stat og marked' giver gode, tilgængelige definitioner af centrale begreber fra civilsamfundet generelt og almennyttige fonde i særdeleshed.

Målet med 'Civilsamfundets ABC' er at skabe mere offentlig debat om almennyttige fondes betydning og at danne grundlag for en fælles sproglig forståelse af området. Fonde har stor indflydelse på civilsamfundets udvikling generelt, og idrætssektoren er ingen undtagelse.

I forhold til mange idrætsprojekter, anlæg eller forskning med relevans for idrætten figurerer institutioner som fx Realdania, TrygFonden, Nordea-fonden, Tuborgfondet, Lokale- og Anlægsfonden ofte som afgørende eller væsentlige bidragydere.

Mange fonde har fokus på fysisk aktivitet og sundhed, mens fx pengeinstitutternes lokale fonde ofte støtter lokale foreninger og initiativer. Fondenes motiver og strategier er dog ikke i alle tilfælde lige tilgængelige eller gennemskuelige eller genstand for offentlig debat. Derfor er 'Civilsamfundets ABC' også set med idrætsøjne et velkomment forsøg på at kaste lys over et område, der yder indflydelse ud fra egne regler og præmisser.

I et let og forståeligt sprog giver professor Anker Brink Lund og ph.d. Gitte Meyer gode begrebsafklaringer. Forfatterne introducerer oprindelsen af kendte begreber som 'interesse', 'økonomi' og 'familie', og deres betydning for civilsamfundet forklares. Ligeledes indeholder hvert enkelt opslag spørgsmål til det eksisterende system, som begrebsafklaringen afføder.

Manglende viden

Selvom opslagene enkeltvis er interessante, spænder bogens form ben for sit mål om at skabe mere debat. Under opslaget J: Journalisme understreges det, at den manglende debat om området ofte skyl-

des, at journalister er ligeså uvidende som resten af befolkningen om, hvad fonde egentlig er og står for.

Denne viden får man desværre kun i glimt i bogen, selvom det er tydeligt, at der ligger et stort udrednings- og forskningsarbejde bag bogen. Og hvis man leder, er der meget interessante fakta:

Introduktionen fortæller, at de almennyttige fonde i Danmark tilsammen disponerer over 400 mia. kr., at 1/3 af fondene ikke har en hjemmeside, at kun under 20 pct. offentliggør, hvem der modtager penge fra fonden, og at kun 18. pct. har deres årsregnskab offentligt tilgængeligt.

Under F: Fonde kan man læse, at der er "14.000 almennyttige fonde, stiftelser og selvejende institutioner." Heraf er 1.350 erhvervsdrivende fonde.

Under Ø: Økonomi, kan man se at kun ca. 8 milliarder af fondenes midler uddeles til almennyttige formål, og at der i Danmark (i modsætning til USA og Sverige) ikke er nogen regler for, hvor stor en del af overskuddet en fond skal fordele til andre formål end de rent kommercielle for at opretholde sine skattemæssige privilegier.

Under F: Familie, kan man læse, at det ikke kun er kommercielle interesser, der konkurrerer med de almennyttige formål. Stifternes familiemedlemmer kan også være stærke parter i det spil.

Der er således mange interessante fakta om de almennyttige fonde, men en oversigtsartikel med et tydeligere oprids af fondenes stille, men indflydelsesrige liv havde gjort det lettere at bruge bogen som debatbog. Nu fremstår den i stedet mere som en grundbog for den meget interesserede læser.

Bogen er suppleret af hjemmesiden civilsamfundet.dk, hvor der er flere ord og begreber. Her er også en kort introduktion til udvalgte fonde. Desværre skal man kende fondens navn eller kigge alle bogstaverne igennem for at finde frem til dem.

Henriette Sønderkov Bjerrum

Civilsamfundets ABC - Fonde og foreninger i krydsfeltet mellem stat og marked

Anker Brink Lund og Gitte Meyer

Møller

174 sider

Pris: 120 kr.